

Vzdělávací obor: **Člověk, zdraví a bezpečí**

Očekávaný výsledek učení: CZB-VZB-001-ZV9-005

Uplatňuje osvojené návyky a dovednosti v situacích úrazů a náhle vzniklých stavů, v rámci svých možností poskytne první pomoc ve škole.

Popis úrovně Na cestě

- S využitím nácviku v modelových situacích získává dovednosti potřebné při poskytování první pomoci v situacích úrazů a náhle vzniklých stavů.
- Zhodnotí situaci z hlediska bezpečnosti, zraněné uklidní a eliminuje možná rizika vlastního ohrožení (gumové rukavice, výstražná vesta atd.).
- Rozpozná zjevný rozsah poranění (na obrázku, modelu).
- Rozhodne o postupu při poskytování první pomoci.
- Demonstruje ošetření méně závažného poranění a náhle vzniklých poruch zdraví.

Ochrana před úrazy a první pomoc (popáleniny)

Autorky materiálu: Eva Marádová, Miroslava Kovaříková

Anotace

Ilustrace rozvíjí znalosti, dovednosti a způsoby chování žáků v situacích úrazu – popálenin. Zaměřuje se na prostředí domácnosti. Poskytuje žákům příležitost v modelových případech hodnotit situaci z hlediska bezpečnosti dětí, zvažovat, jak eliminovat možná rizika ohrožení zdraví dětí. Rozvíjí znalosti a dovednosti žáků spojené s poskytováním první pomoci při úrazech, zvládání postupů ošetřování poranění, rozhodování o nutném přivolání dospělého nebo záchranné zdravotnické služby. Ilustrace rozvíjí kompetence žáků k učení a týmové spolupráci. Žáci připravují vrstevnický projekt pro mladší spolužáky, ve kterém uplatní osvojené znalosti a dovednosti spojené s prevencí úrazů dětí a poskytováním první pomoci. Při přípravě jsou využity metody týmové spolupráce, které posilují pocit individuální a kolektivní zodpovědnosti při práci na dílčích úkolech.

Popis realizace / Zadání pro žáky

Úvod – Motivace / evokace

Brainstorming na téma: Úraz není náhoda

- *S jakými typy úrazů jste se setkali, za jakých okolností k úrazům došlo?*
- *O jaký druh úrazu se jedná, pokud jde o poranění tkání způsobené teplem (ohněm, horkým předmětem, horkou parou nebo kapalinou), chemikáliemi, elektřinou, bleskem nebo zářením?*

Společné odvození pojmu popáleniny.

- *Co se vám vybaví v souvislosti s popáleninami?*

- Setkali jste se někdy s tímto typem úrazu?
- Víte, jak poskytnout první pomoc?

Hlavní část

Skutečné příběhy dětí – práce ve skupinách

Žáci pracují v pěti skupinách. Každá skupina obdrží pracovní list s jedním příběhem. Žáci se ve skupině zamýšlí, co se dětem přihodilo, diskutují okolnosti vzniku úrazu a možnosti prevence. Připraví si odpovědi na zadané otázky:

- Jak k úrazu došlo?
- Co bylo příčinou?
- Dalo se úrazu předejít? Jak?

Skutečné příběhy popálených dětí

Hrnek s polévkou

Maruše i její rodině se změnil život během pár vteřin, když tehdy dvouletá Maruška na sebe převrhla hrnek s vařící polévkou a měla popáleniny na 40 % těla. Byla to chvilka, sled nešťastných událostí, kdy maminka zapomněla hrnek na přední plotýnce. Malá Maruška jí chtěla pomoci vybalovat nákup, tak si přisunula židličku ke kuchyňské lince. Maminka zareagovala velmi rychle, Marušku vzala pod sprchu, kdy na ni pouštěla proud studené vody, a zavolala záchrannou službu. Dnes je z Marušky už dvanáctiletá zdravá slečna.

Konvice vařící vody

Dovolená Lídy s jejím tehdy ročním synem Matějem a jeho babičkou se změnila v noční můru. Babička, která malého chlapečka hlídala, si vařila kávu. Matěj v té době začínal chodit a velmi ho zaujal zvuk od varné konvice. Stáhl ji za kabel a polil se vařící vodou, která zasáhla obličej, ruce a zbytek tělíčka. Lída, která z vedlejší místnosti uslyšela usilovný pláč, přiběhla, snažila se syna vysvléct, což ale nešlo. Tak namočila triko do studené vody, zabalila do něho Matěje a volala na recepci. Dnes je jedenáctiletý Matěj zdravý kluk, kterému sice zůstaly jizvy, ale naučil se s nimi žít.

Prasklá konvice s čajem

Monika je maminkou dvojčátek. K nehodě došlo, když jim byly dva roky. Přestože Monika vždy dbala na bezpečnost svých dětí, stalo se něco, s čím rozhodně nemohla počítat. Jako každé ráno připravovala konvici s čajem. Zatímco obě holčičky si hrály poblíž, z ničeho nic nádoba s vařící tekutinou praskla a voda vyprskla na obě děti. Terežka byla popálená na sedmi procentech těla, Kristýnka na třech. Dnes jsou obě holčičky zdravé a největší jizvu si nese jejich maminka Monika – na duši.

Nebezpečná žehlička

Klára vychovává tři děti, z nichž nejmladší Agátce byl v době nehody rok. Prádlo, které se neustále kupilo, většinou žehlila večer, když děti usnuly. Jenže tentokrát byla tak unavená, že to chtěla udělat dřív. Zkontrolovala děti, zda jsou daleko a pustila se do toho. Když vypnula žehličku, na vteřinu odběhla a najednou uslyšela ostrý pláč. Roční holčička sáhla na rozpálenou žehličku. Celou dlaň pokrýval obrovský puchýř. I když se to zpočátku nezdálo tak „hrozné“, Agátka zůstala tři týdny v nemocnici a musela absolvovat několik operací.

Hrnek kávy

Malá Vendulka byla velmi neposedné batole. Maminka Petra vzpomíná na den, který se jí z paměti nikdy nevymaže. Bylo to úplně obyčejné letní odpoledne. Petřina máma vařila kávu, konvici se snažila dát co nejdál, aby na ni holčička nedosáhla. Jenže náhoda tomu chtěla, že se jí nějakým způsobem podařilo na sebe zvrhnout šálek s čerstvě zalitou kávou. Petra dodnes nechápe, jak se to Vendulce podařilo, protože to bylo dost vysoko. Jediný hrnek vařící kávy dokázal způsobit holčičce obrovské komplikace a mnoho operací.

zdroj textu: <https://www.nzip.cz/>

Prezentace výsledků skupinové práce: Jednotlivé skupiny představují ostatním svůj příběh a prezentují odpovědi na otázky (okolnosti vzniku úrazu; možnosti, jak úrazu předejít).

Společná reflexe

- V čem se příběhy podobají, co mají společného? (Nízký věk dětí – často batolata, nepozornost, nepřítomnost ochranných prvků.)
- Platí v diskutovaných případech tvrzení, že „Úraz není náhoda“?

Zásady první pomoci při popáleninách

Pokud se dítě či někdo jiný popálí nebo opaří, je potřeba rychle jednat – poskytnou první pomoc.

Žákům je předložen výčet důležitých kroků, které je nezbytné dodržovat při poskytování první pomoci při popáleninách. Žáci se rozdělí do skupin a ve skupinách připraví k jednotlivým krokům podrobné zdůvodnění – PROČ je tento krok zásadní. Využít mohou dostupné informační zdroje. V aktivitě uplatní znalosti a dovednosti o stavbě a funkci orgánových soustav, o ohrožení činnosti organismu v důsledku poškození úrazem, o postupech poskytování první pomoci při narušení životně důležitých funkcí.

Základní kroky první pomoci:

- ✓ Přerušete kontakt se zdrojem popálení, odpojte elektrický proud, v případě hořícího oděvu jej rychle uhašte, sundejte hodinky, řetízky, náramky, prstýnky.
- ✓ Zastavte silné krvácení.
- ✓ Zajistěte základní životní funkce, např. zevní masáže srdce.
- ✓ Ze zasažených částí těla opatrně sundejte oblečení, pokud je to možné. Přiškvařenou látku však nikdy násilím nestrhávejte.
- ✓ Začněte co nejdříve postižené místo (místa) chladit – nejlépe pod tekoucí vodou, případně ponořením do vody nebo pomocí studených obkladů. K chlazení nikdy nepoužívejte mražené potraviny nebo led, popálenina by se mohla ještě zhoršit.
- ✓ Chladte co nejdéle – nejlépe do příjezdu záchranné služby.
- ✓ Pozor ale na podchlazení. V případě větších popálenin je třeba myslet na to, abyste chladili místa v celkovém rozsahu 5 % tělesného povrchu, což odpovídá velikosti pěti dlaní popáleného.
- ✓ Na popálenou plochu nedávejte žádné krémy, masti ani jiný tuk, zásypy. Puchýře nikdy nepropichujte. Nepřikládejte na ránu vatou ani náplast.
- ✓ Volejte záchrannou službu (155). U malých dětí je vždy lepší, aby zhodnotil stav lékař, a to i v případě menších popálenin.

K upevnění znalostí a dovedností je možné využít shrnujícího kvízu na [Hry | NZIP](https://www.nzip.cz/)

Na základě získaných znalostí a dovedností budou žáci připravovat vizuální materiál, natočí podcast, který uplatní v následné aktivitě – v projektu pro žáky 1. stupně.

Projekt: Chráníme se před úrazy (příprava karet pro část bezpečí dětí v prostředí domova)

Co všechno je možné udělat proto, aby v prostředí domácnosti nedocházelo k opaření nebo popálení dětí?

- Žáci sdílejí nápady, kde v domácnosti může dojít k úrazu popálením nebo opařením a jak děti před těmito úrazy ochránit.
- Diskutují i dále uvedené náměty.
- Každý žák si vybere jednu (odlišnou) situaci a s využitím digitálních technologií vytvoří vizuální podobu vhodnou pro využití v projektu pro žáky 1. stupně na téma Chráníme se před úrazy (na základě obrázku tito žáci budou uvažovat o riziku vzniku úrazu popálením a postupech, jak se takové rizikové situaci vyhnout). Žáci mohou pracovat i ve dvojici.

Příklady námětů:

- Do domácnosti s batolaty nepatří ubrusy – malé děti na sebe mohou v nestřeženém okamžiku strhnout ubrus i s horkými tekutinami. Batole může být opařeno šálkem kávy nebo čaje na překvapivě velké části těla.
- Nádobí s horkým obsahem pokládejte na střed stolu, aby na ně dítě nedosáhlo.
- Držadla horkých hrnců otáčejte tak, aby je dítě nemohlo srazit.
- Ohřáté jídlo nenechávejte na sporáku za rozpálenou ploténkou, aby se dítě nesnažilo dostat přes horkou plochu.
- Rychlovarné konvice, elektrické pánve, remosky apod. by měly mít krátkou šňůru umístěnou tak, aby na ni dítě nedosáhlo.
- Na ohřev vody jsou vhodnější konvice s výlevnou hubicí – při převrácení mají menší průtok, a proto je rozsah případné popáleniny menší.
- Při přenášení fritézy s horkým olejem pozor na zamaštěná držadla, aby se nevysmekla. Děti by při tom měly být vždy v bezpečné vzdálenosti.
- Mikrovlnná trouba by neměla být umístěna ve výši horní části trupu či hlavy – při vyndávání se může horká potrava vylít či vyklouznout.
- Pozor také na nerovnoměrný ohřev zmrzlých potravin nebo také rozpálení nádobí v mikrovlnné troubě – může dojít k nečekanému popálení či vysmeknutí.
- Při koupání ve vaně posazujte dítě zády ke kohoutku, aby na sebe v nestřeženém okamžiku nepustilo horkou vodu. Velmi malé děti nikdy nenechávejte v koupelně samotné.
- Zápalky a zapalovače musí být nejméně do 5 let věku zcela mimo dosah dítěte. U staršího dítěte je vhodné vysvětlit jejich princip a účel, případně pod dohledem dospělého svolit k jejich vyzkoušení dříve, než se o to pokusí samo. Dítě musí vědět, že zápalky jsou určeny dospělým!
- K otevřenému ohni nikdy neoblékejte dítě do oblečení, které se snadno vznítí.
- Dbejte, aby dítě nemohlo samo otevřít horká dvířka trouby (elektrické spotřebiče s dětskou pojistkou).
- Zábavní pyrotechnika nepatří do dětských rukou.
- Pokud máte krb nebo kamna v dosahu dítěte, zajistěte je tak, aby se k nim dítě nedostalo.
- Nezapalujte doma svíčky, případně je dávejte do míst, kam dítě určitě nedosáhne – například na poličky, ke kterým se nedostane.
- Nezapalujte svíčky v blízkosti volně visících záclon.
- V domácnosti nainstalujte detektory kouře a mějte po ruce hasicí přístroj.
- Čistící prostředky uchovávejte mimo dosah dětí.
- Nenechávejte bez dozoru zapnuté elektrické přístroje.
- Upozorňujte děti na horké předměty, ke kterým se nesmí přiblížit – například trouba, kamna atd.
- Dítě by mělo znát telefon 150 a vědět, co dělat v případě požáru.

Zhodnoťte v týmech připravené materiály (podcasty a karty situací) dle daných kritérií (správnost obsahu sdělení, věková přiměřenost, srozumitelnost, motivující estetické zpracování). Zařaďte materiály do širší databáze podkladů pro projekt.

Výstupem aktivity je soubor vizuálních pomůcek (obrázkových karet), které budou využity v projektu na téma ochrany dětí před úrazy. Projekt se bude týkat širšího obsahového rámce prevence dětských úrazů. Úrazy popálením či opařením jsou jen jedním rizikem, na které se budou snažit žáci své mladší spolužáky z 1. stupně upozornit. Obdobně budou postupně zpracovány karty zaměřené na zlomeniny, otravy, dušení apod., a to na situace možných úrazů nejen v prostředí domova, ale i na hřišti, v parku, při sportovních aktivitách aj. Zapojení žáků do přípravy a realizace projektu rozvíjí kompetence žáků ke spolupráci v týmu a umožňuje jim uplatnit a předávat to, co se naučili, při vzdělávání mladších spolužáků (vrstevnické učení).

Reflexe

- Co jsem se naučil/a?
- Dokážu poskytnout první pomoc v situaci, kdy dojde k popálení/opaření?
- Sdílela jsem v týmu i vlastní zkušenosti týkající rizika popálením?
- Co mě zaujalo při přípravě materiálů pro projekt?
- Zapojil/a jsem se do všech aktivit v pracovních týmech?
- Cítil/a jsem se při práci v týmu bezpečně?
- Byly přijaty a realizovány také moje náměty?
- Zvládnu zdůvodnit rizika mladším spolužákům a vést je k bezpečnému chování?

Vazba na klíčové kompetence

Název KK Složka KK Kód OVU	Znění OVU	Vzdělávací strategie
KK k učení Smysl a cíl učení, celoživotní učení KKU-SMU-000- ZV9-001	<i>Uvědomuje si důležitost celoživotního charakteru učení.</i>	-propojuji výuku se zkušeností žáků a zprostředkovávám jim smysl vyučovaného obsahu (proč se konkrétní obsah či kompetenci učí) -podporuji žáky k dalšímu učení tím, že oceňuji jejich silné stránky, jejich snahu, pokrok a úspěchy -umožním žákům vidět celkový rámec učiva a porozumět, jak jednotlivé lekce přispívají k jejich celkovému rozvoji osobnosti -vytvářím dynamické a interaktivní učební aktivity, které stimulují zvědavost a aktivní účast žáků -při projektové výuce umožním žákům výběr témat, která jsou pro ně zajímavá, a přizvu je k plánování -poskytuji zpětnou vazbu, která je konkrétní a umožňuje žákům cíleně zlepšovat jejich dovednosti
KK k podnikavosti a pracovní Spolupráce a týmová práce KPP-TYM-000- ZV9-001	<i>Efektivně přispívá k úspěšné týmové spolupráci.</i>	-vytvářím různorodé pracovní skupiny, aby se žáci učili spolupracovat s jinými lidmi, pomáhám žákům nastavit role, nabízím možnost výběru rolí -posiluji pocit individuální a kolektivní zodpovědnosti tím, že zadávám skupině dílčí úkoly (podporuji rozdělování úkolů a dbám na to, aby každý ze členů skupiny plnil své povinnosti a zapojil se do společné práce) -podporuji sdílené znalosti a vzájemné učení se jeden od druhého – vrstevnické učení -jsem připravený pomoci, poradit, poskytnout zdroje, pokud je budou žáci potřebovat v průběhu činnosti -pomáhám žákům ve skupině rozdělit úkoly a povinnosti tak, aby měl každý člen jasně definovanou roli a odpovědnost (přispívám k efektivnímu fungování pracovních týmů i celé třídy)

Metodický komentář pro učitele

- Budte věcní, vycházejte z reálných situací.
- Využijte osvojené znalosti a dovednosti žáků týkající se stavby a funkce kůže.
- Vedte žáky k aplikaci dovednosti poskytování první pomoci a ošetřování úrazů v situacích úrazů dětí.
- Podporujte žáky k dalšímu učení tím, že oceníte jejich snahu a úspěchy při přípravě programu pro mladší žáky (vrstevnické učení).
- Vytvářejte bezpečné prostředí při týmové spolupráci.
- Posilujte pocit individuální a kolektivní zodpovědnosti (plnění úkolů spojených s přípravou projektu).
- Vytvářejte příležitosti k upevnění přesvědčení, jak důležité pro život je dovednost poskytnout první pomoc (správně poskytnutá první pomoc může minimalizovat následky).
- Poskytujte zpětnou vazbu při tvorbě karet situací i natáčení podcastů, která bude konkrétní a umožní žákům cíleně zlepšit výsledky týmové práce.
- Přípravu projektu realizujte ve spolupráci s vyučujícími na 1. stupni. Konzultujte vhodnost materiálů vzhledem k cílové skupině.

Popis ověřování

Pozorování a diskuse

Učitel

- pozoruje práci žáků v týmech, sleduje diskuse, vzájemnou výměnu názorů a kooperaci při plnění úkolu;
- ověřuje, do jaké míry žáci aplikují poznatky týkající se anatomie a fyziologie orgánových soustav v souvislosti s poskytováním první pomoci při úrazech popálením a opařením;
- sleduje, jak se žákům dařilo pracovat v týmech s informačními zdroji, jak využívají digitální technologie při přípravě karet situací;
- formativně hodnotí výsledky týmové práce s využitím stanovených kritérií;
- stanovuje kritéria hodnocení práce ve skupinách (příprava materiálu pro vrstevnické vyučování);
- ověřuje, jak žáci dokážou v diskusích vysvětlovat okolnosti související s možným vznikem úrazů.

Reflexe

- *Co jsem se dnes naučil/a?*
- *Které rizikové situace mě zaujaly, přemýšlím o nich v kontextu vlastních zkušeností?*
- *Zapojil/a jsem se do aktivity v týmu?*
- *Cítil/a jsem se při týmové práci bezpečně?*
- *Byly přijaty a realizovány také moje náměty?*
- *Byl/a jsem spokojen/a s hodnocením mé práce?*
- *S jakým očekáváním přistupuji k projektu, kdy budu předávat své dovednosti mladším spolužákům?*

Zdroje

[Prevence a první pomoc při popálení | NZIP](https://detstvibezurazu.cz/wp-content/uploads/2014/04/DBU_prevenue_urazu.pdf)

https://detstvibezurazu.cz/wp-content/uploads/2014/04/DBU_prevenue_urazu.pdf